

Recimo na kraju da i ova knjiga pokazuje složenost klasifikacije usmene lirike, pa tako i svadbenog folklornog pjesništva. Naravno, ne treba zbog toga dovesti u sumnju osnovnu žanrovsku podjelu svadbenog folklor. Kruglov pokazuje da i složeni slučajevi određivanja žanrovske pripadnosti konkretnih tekstova također ne mogu narušiti opće principe podjele svadbenog pjesničkog folklor. Oni govore samo o tome da je život svadbenog folklornog pjesništva bogatiji, raznovrsniji od bilo kakve klasifikacije. Ipak, klasifikacija svadbenog folklornog pjesništva, kakvu predlaže Kruglov, može pomoći da se pokažu najopćenitija mjesta, sličnosti i razlike žanrova svadbenog folklor, te putove njihova povijesnog razvoja.

Tanja Perić-Polonijo

9. Arbeitstagung über Fragen des Typenindex der europäischen Volksballaden vom 21. bis 23. August 1978 in Esztergom/Ungarn, Ethnographisches Institut d. U.A.d.W., Budapest 1979, 220 str.

Leta 1966 je bila u okviru SIEF (Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore) formalno ustanovljena međunarodna skupina za raziskovanje ljudskih balada, ki si je zadala nalogo izdelati međnarodni indeks ljudskih balada. Međnarodni indeks baladnih tipova pa razumljivo ne pomeni le kazala balada, ampak predstavlja osnovno za študij balada in za primerjalne analize. Osnova međnarodnemu indeksu so nacionalni tipološki indeksi, ki naj bi bili urejeni po določenih načelih, o katerih se znanstveniki pogovarjajo na posvetovanjih te međnarodne skupine za balade. O enem takih posvetovanj, o devetem po vrsti, ki je bil na Mađarskem, oz. o izdanem gradivu z referati in diskusijami s tega posvetovanja bo tekla tudi beseda.

Doslej je međnarodna komisija izdala 9 zvezkov s posvetovanj. Razumljivo je, da so bili referati s prvih posvetovanj v večini posvećeni

izdelavi indeksa, teoretičnim in metodološkim problemom in načelom klasifikacije. Izgleda, da so po nekajkratnih posvetovanjih osnovna tehnična vprašanja že rešena, posebno zato, ker je med tem časom izšlo že nekaj nacionalnih indeksov, med njimi tudi slovenski, ki ga je pripravila Z. Kumer. Zadnji zborniki posvetovanj, posebno velja to za 9. številko, se ne ukvarjajo več samo z vprašanji indeksa, pač pa se referenti vedno bolj usmerjajo v druge probleme, ki so povezani z raziskovanjem balada.

Esztergomski zbornik, ki je izšel 1979 v Budimpešti, objavlja na prvih straneh seznam udeležencev (27), od katerih jih je pri delu sodelovalo 23. Seznamu sledijo program tridnevnega zasedanja (str. 7) in poročila udeležencev o knjižnih novostih s tega področja za čas med sestankoma međnarodne komisije. Nadaljni referati obravnavajo teme, ki so bile določene za esztergomski sestanek: Problemi klasifikacije balada s socialnimi konflikt; Odsev družbenih dogajanj v baladah in Družbena vloga balade.

Prvo temo uvaja zanimiv referat Conrada Laforteja o poskusu nove klasifikacije ustnega pesništva. Laforte se hoće izogniti vsebinski klasifikaciji, zato je socialne balade razdelil po formalni plati, kar pa seveda ni praktično.

David Engle iz Freiburga piše o baladni klasifikaciji in socialni kritiki. Avtor se trenutno ukvarja z izdelavo nemškega baladnega indeksa.

O klasifikaciji socialnih balada sta poročala tudi ameriška strokovnjaka James Porter, ki v zborniku objavlja referat **Od pête pripovedi do pripovedne pesmi** in D. Wilgus, ki je obdelal tematsko klasifikacijo socialnih balada. Vilmos Voigt iz Budimpešte pa si je že v naslovu svojega referata zastavil provokativno vprašanje: **Ali sploh obstajajo socialni konflikti v baladah?** Referati prve teme so zanimivi, kar kaže tudi objavljena diskusija v zborniku.

Za drugo témo, Odsev društvenih događanja u baladah, je bilo vsaj po številu referentov največje zanimanje. L. Vargyas iz Budimpešte je prispeval referat **Balada kot vir za zgodovino**, G. Bronzini iz Italije pa **Kultura in družba v italjanskih pripovednih pesmih**. J. Lengyel je s prispevkom **Odnosi med madžarskimi in ruskimi baladami**, posegel na primerjalno področje, G. Beutlerjeva iz Berlina pa je predstavila mehičko pesem oz. socialno problematiko v referatu **Socialna tematika in socialni klišeji v mehiških Corridah**. Zmaga Kumer, slovenska predstavica v tej mednarodni komisiji, je nastopila z referatom **O odsevu društvenih događanj v slovenskih baladah**.

O društveni vlogi balade so referirali H. Strobach iz Berlina z delom **Socialna funkcija balade**, I. Kationa iz Budimpešte: **O sociologiji madžarskih ljudskih balad v delu Podravine** in hrvaška predstavica Nives Ritig-Beljak z razmišljanjem o vlogi pripovednih pesmi v Slavoniji.

Diskusija v zborniku je objavljena za vsakim posameznim referatom, če je diskusijo le izzval, objavljena pa je tudi končna-generalna diskusija.

Na zadnjih dveh straneh zbornika je naveden seznam izdanih publikacij (gradivo s posvetovanj) mednarodne komisije za ljudske balade.

Marko Terseglav

Bruno Betelham, Značenje bajki, Preveo Branko Vučićević, Jugoslavija, Beograd 1979, 356 str.

Bruno Bettelheim američki je psihijatar i psiholog kojega je na pisanje ove knjige ponukalo višegodišnje bavljenje teško poremećenom djecom. Istražujući uzroke poremećaja, Bettelheim je kod svojih pacijenata uočio posvemašnju nespremnost za probleme koje im nameće odrastanje, izostajanje bilo kakve motivacije za prevladavanje tih

problema. Često za takvo stanje manje ili više izravnu krivnju snose odgojna sredstva modernog doba koja zanemaruju složenost djetetove psihičke situacije, pa tako ne pridonose istinskom razrješavanju postojećih nesvjesnih pritisaka. Ponajbolji pak način preventivne terapije, koji Bettelheim vidi u pričanju bajki, sve više, neopravdano, pripada prošlosti. Bajkovne čarolije, kako god naivne i fiktivne, i te kako se korisno mogu upotrijebiti u odgoju djece predškolske i rane školske dobi (**The Uses of Enchantment, Upotreba čarolije**, izvorni je naslov ove knjige). U svojoj prividnoj nedužnosti bajke se obraćaju »propupalom egu« djeteta i potiču njegov razvoj, istodobno ublažujući i pretrađujući pritisak nesvjesnih nagona. Stoga Bettelheim smatra svojim neodgodivim zadatkom da upozori na njihovu važnost i značenje.

Da se čovjekova »borba za smisao« (kako B. naslovljuje uvodni odjeljak knjige) može odvijati samo uz suradnju duha tame i uz postepeno, ali postojano uključivanje nesvjesne građe, te da bajka može poslužiti kao skrivena uputa za takvo osvješćivanje, to nikako nije nova i nepoznata teza. U mnogobrojnim svojim radovima, kao što je poznato, branio ju je Carl Gustav Jung. Švicarski je psiholog, štoviše, u tekstu **Fenomenologija duha u bajkama**, neposredno upozoravao na terapeutsku funkciju bajke. Uza sve to, međutim, ta je teza daleko od toga da bude nedvojbena, jer nekritički radi s pretpostavkom da se stvarni sukobi mogu razriješiti na imaginaran način. Tako Bettelheim na jednom mjestu piše kako »bajka detetu dopušta da uživa najbolje plodove oba sveta: može se potpuno posvetiti osvetničkim fantazijama o maćehi ili očuhu iz priče, i u njima uživati bez ikakve krivice ili straha u odnosu na stvarnog roditelja« (152). Ma koliko da se na njega poziva, Bettelheim tu odstupa od Freuda možda upravo na ključnom mjestu: tamo gdje psihoanalitičar izmeđuje svijesti i nesvjesnog postavlja **mehanizam izopačenosti**. Freud nai-